

József Attila

1905-1937

A költészete példa és mérték

Hatása máig él

Verseiben a társadalom és egyén sorsa kiélezetten jelenik meg

Műveivel képes feltárni az olvasó előtt a XX. század alapkérdéseit

Életrajzi adatait megismerhetjük költeményeiből

Ír születéséről, szüleiről, származásáról, apja állítólagos kivándorlásáról, anyja betegségéről, haláláról is

Majd prózai írásban is összegzi mindezt

Élete utolsó évében egy álláskérélemhez egy költői életrajzot csatolt (Curriculum vitae)

1905. április 11. (költészet napja, József Attila születése) Budapest- Ferencváros

Szülei:

- édesapja: József Áron, szappanfőző munkás
- anyja: Pócze Borbála, cseléd
- 2 testvére: Jolán, Etel (Eta)

Édesapja állítólag Amerikába kivándorol, de valójában Erdélyben újraraházasodott

1910-ben anyja Öcsödre, menhelyre rakja Etát, Attilát -> 1912-ben ismét Budapest anyjánál

11 évesen első verse: „De szeretnék gazdag lenni”

1919-ben Édesanyja meghal

Testvérének férje (Makai Ödön) lett a gyámja

1922-ben első verses kötete: „Szépség koldusa”

Makón az internátusban tanult, ahol csodagyereknek tartották

1924: Szegeden magyar – francia - filozófia szakos

Tanárnak készül, bölcsészkar hallgatója

1925-ben Horger Antal eltanácsolta „Tiszta szívvel” miatt

Bécsbe megy, megismerkedett a magyar emigrációval (Hatvani Lajos, Kassák Lajos, Lukács György)

Franciaországba megy, francia avantgárd hat rá

1928: Budapest -> Vágó Mártával megismerkedik -> szerelmi kapcsolat

A kapcsolat megszakadt -> idegösszeomlás -> szanatóriumban kezelték

Kapcsolatba kerül az illegális kommunizmus párttal, de bizonytalanok voltak vele szembe (szovjet írók első kongresszusára nem hívták meg)

Ezt követően bírálta a bolsevizmust ő a tudományos szocializmus hívének nevezte magát

6 évig együtt él Szántó Judittal

„Szép Szó” folyóirat szerkesztője

Határeseti személyiségzavarral küzdött, ezért kezelések alatt állt

Gyömrő Edit, illetve Kozmutza Flóra pszichológusnők foglalkoztak vele

Költői vonzalom alakult ki

1937. december 3-án, Balatonszárszón tehervonat alá vetette magát

(Garamvölgyi László -> véletlen miatt esett alá)

100.000-ek voltak jelen a temetésén

Szépség koldusa:

- Előszavát Juhász Gyula méltatta
- „Emberek, magyarok, íme, a költő, aki indul magasba és mélybe: József Attila, szeressétek és fogjátok pártját neki”
- „József Attila, akit nem én, de a múzsa avatott pappá a szépség és igazság magyar templomában.”
- Ez a kötet nem József Attila kiforrott költészetét mutatja, ebben a műben érezhető Petőfi és a nyugatosok hatása
- Főleg szonetteket tartalmaz (2x4, 2x3 sor)
- Hatással van rá az avantgárd, ezen belül a szürrealizmus és expresszionizmus elemei
- Megjelenik az újnépesség, vagyis népdal jellegű verseket ír
- Az avantgárd és az újnépesség hatása figyelhető meg a 2. kötetében („Nem én kiáltok” -> 1925-ben adta ki
- „Kertész leszek”, „Tiszta szívvel”

Tiszta szívvel:

- Népies hangvételű mű
- Vallomás, önvallomás
- Ifjúsága lázadása is ez az alkotás
- Népdalok jellegzetességét követi
- Ütemhangsúlyos verselésű
- 4. versszak, 4 soros strófákból áll -> egyszerűség
- Általános emberi értékek felől nézi a világot, tagadja az adott társadalmat, így a verse egy hiánysor (tagadások halmozására épül)
- Első strófa: hiány leltára
- A versben az éhezés központi szerepű lesz
- Azért központi elemű, mert nincsen támasza, ezért éheznek, majd a műben az éhezés következményeit mutatja be a szerző, tehát a bűnök elkövetését (megélhetési bűnözés)
- Ütemhangsúlyos verselés -> magyaros ritmusú
- Gyakori alliteráció pl.: halált hozó
- Hasonló gondolatok ismétlődése (gondolatritmus) (semmije sincs, éhezés)
- Ez a mű miatt fogják elbocsátani viszont ezzel a művel vált költővé

További kötetek:

- 1929: Nincsen apám, se anyám
- 1931: Döntsd a tőkét
- 1932: Külvárosi éj
- 1934: Medvetánc
- 1936: Nagyön fája

Költészete a 30-as években:

- Hatással volt rá a dialektikus történelmi materializmus
- Bergson időelmélete (2 idősíki (objektív, szubjektív))
- Freudizmus

Különböző motívumok ismétlődnek:

- Éjszaka (Külvárosi éj, Téli éjszaka, Eszmélet)
 - a versek jelenideje a műben, a versek jelenideje az éjszaka
 - A vers keletkezésének ideje, hisz ez az elmélkedés időszaka (éjszakai bagoly életmódot folytatott)
 - Szimbolizmus: Az emberi lét történelmi helyzete a költő szerint az éjszakához kötődik
 - Utal a kozmikus magányra
- Víz motívum:
 - Nyirkosság, nedvesség a szegénységet érzékelteti
 - Pl.: „merevek a csattogó vizek” -> szükség van, de a változás nem következett el
- Csend motívum:
 - Sivárságra, halálra utal
 - Elmélkedés ideje
- Érc motívum (vas):
 - A nehéziparban dolgozó munkásság használja
 - Bízott a munkásosztály győzelmében
 - A munkásság győzelmét nem fegyveres harc, hanem szívós munka révén érhetné el

Versszerkesztési eszközök:

- A költő általában elhelyezi önmagát a versbeli tájban, általában szerepe ismétlődő, tárgyilagosan mutatja be a látványt
- Látomás:
 - Távoli jövőre vonatkozóan a változást a távoli jövőbe helyezi
 - A költők feladata a változás bekövetkeztéig az őrzés, virrasztás
 - || Ady Endre „Ember az embertelenségben”, „Intés az őrzőkhöz”
- Komplex költői kép:
 - Szóképek, alakzatok egymásra épülnek

Külváros éj:

- Hely-, időmegjelölő cím
- 3 szerkezeti részre bontható:
 - 1. vonatfűttyig tart:
 - Leírás, külvárosi udvar leírása
 - helyszínrajz
 - 2. vonatfűtty:
 - Utolsó előtti strófaig tart
 - Külvárosi éjszaka leírása
 - 3. költő megszólítja az éjt
 - Fennkölt, ódai hangvételűvé válik „Oh, éj” kifejezés ismétlés által, majd visszaránt a valóságba
 - Utolsó 4 sor elégikussá válik
- Első rész:
 - Helyszín megnevezése (mellékudvar)
 - Még nincs éjszaka, csak alkonyat van, így minden homályossá válik, saját lakókörnyezetét mutatja be
 - Munkásosztály lakóhelyét mutatja be, melynek jellemzői: sivárság, szegénység
 - A természeti képek megismerésének fokozza a szegénység kifejezését
 - A külvárosban álló gyárhoz kapcsolódik a csend motívum

- A csönd ebben az esetben a halálra vonatkozik: „a gyárak családi kripták” -> a munkásnemzedékek halálra dolgozzák magukat
- A csöndet az éjjeli őr töri meg a macskával
- Fényhatások jelennek meg
- Második rész:
 - Hanghatás, a vonatfütty vezeti be
 - Különböző magatartásmódok jelennek meg
 - Vannak olyanok, akik a munkájukat végzik (pl.: rendőr alakja, aki örködik a rend felett, munkáját végzi az elvtárs is: a világ megváltoztatásáért dolgozik)
 - Vannak, viszont akik alszanak (pl.: szundít a kocsmáros) -> álmában egy más, jobb jövőről álmodik, a forradalom kifejezés kapcsolható tehát az elvtárs tevékenységéhez
 - Alszik továbbá a vasöntő, aki szintén álmodik: „piros kisdedit álmodik” -> forradalomra gondol álmában
 - Van, aki virraszt: napszámos a kocsmában, a másik maga a költő
 - A különböző magatartásmódok érzékeltetésével a változás szükségszerűségét mutatja
 - Mindezt a víz motívummal is hangsúlyozza a szerző („merevek a csattogó vizek”) -> még nem következett be a változás, de ez szükségszerű
- Harmadik rész:
 - Ódai hangvétellel indul
 - Költői felszólítások vannak
 - A költő azonosul a munkásosztállyal
 - Önmagát a munkához köti, hisz a munkásosztály eszközeit nevezi meg (vas, kalapács)
 - Majd az utolsó 4 sorban visszatért a valóságba, elégikussá válik
 - Ez a zárlat érzékelteti, hogy a változás lehet, hogy csupán egy álom, nem biztos, hogy megvalósul

Téli éjszaka:

- Legnagyobb szintézis verse József Attilának
- A költeménynek 3 síkja lesz:
 - Valós, természeti, téli táj bemutatása
 - Társadalmi sík, az emberek sajátos társadalmi valóságot érzékelnek
 - Kozmikus vonulat: magány kifejezője
- Szerkesztése eltér József Attilának a megszokott költői szerkesztés módjától (a tér és időviszonyokat csak a vers végén mutatja be itt, nem a vers elején, mint ahogy általában szokta)
- Egy önfelszólítással kezdődik a mű: „légy fegyelmeztett!”
- Ez a felszólítás is kettős értelmű: szólhat az olvasónak is
- A költemény lényege, hogy az ember egy tőle idegen, embertelen világban kénytelen élni
- A felszólítást követően az időviszonyokat meghatározza a szerző és bemutatja a tájat -> csendes vidéket érzékeltet
- Majd egy filozófiai vonulata is lesz a versnek, egy másik táj is megjelenik, egy világ feletti vidék
- A szeretet, ami az élet lényegét adná, kevésbé valósul meg
- Egy földműves alakja jelenik meg
- A sorsát a szerszámaival, a kapával azonosítja -> mitikussá emeli a sorsát, általánosítja és nyomatékossá (a szóismétlés a nyomatékosságot szolgálja)
- A holt, embertelen éjszakát, illetve a tél motívumot összekapcsolja a szerző
- A világegyetemet egy haranghoz hasonlítja

- Ezt a világot felülről nézi, kívülről
- A kozmikus magány valósul meg
- Ellentétek vannak a versben pl.: sötétség↔színek, közeli↔távoli képek, mozgás↔mozdulatlanság
- Mozgást biztosítja a baktató földműves, illetve a tehervonat motívum
- A tehervonat motívum után a városi, téli éjszakát ismerhetjük meg
- A város peremét, a külvárost ismeri meg az olvasó
- A külvárosra a nincstelenség, szegénység jellemző
- A vers zárlatába helyezi el önmagát a költő, hogy szemlélődve mutatta be ezt a téli éjszakát

A város peremén:

- József Attilának ez az a költeménye, amelyben logikailag és érzelmileg is a munkásosztály leendő győzelme mellett érvel
- Eredeti címe: óda, ezt megváltoztatta, de műfaja óda maradt
- József Attilánál gyakori a címválasztásnál a műfaji meghatározás
- Óda: ünnepélyes, fennkölt, magasztos hangnem
- Keretes vers, keretet alkot az első és az utolsó két versszak -> ez egy költői monológ, külvárosi helyzet bemutatása
- A 2.-14. versszakig: saját történelemszemléletét fejt ki
 - Többszszám első személyű alak miatt megjelenik az agitatív jelleg
 - A keret formailag nem különül el a középső résztől
 - Téma: a munkásosztály, azaz a „mi” honnan jöttünk mik vagyunk, és mivé lehetünk
 - Ez a vers a munkásosztály önjellemzése
 - A munkásosztály az anya gyermeke -> materialista szemlélet
 - A gyár, az ipar termelte ki a munkásságot
 - A munkásságnak nincs magántulajdona, így, ha fellépne az elnyomói ellen, akkor csak a láncait veszítheti el
 - „helytállunk az emberiségért az örök talajon”
 - A munkásságnak nem csupán saját sorsáért, hanem az emberiségért is harcolnia kell, a munkásosztály elpusztíthatatlan, mert már minden nyomorúságot megélt
- 8.-10. versszak között a fő motívum: gép
 - Ez az ipari társadalom jelképe
 - A tőkésnek holt tőke -> nem tud rajta dolgozni, tehát a munkásságra van utalva
 - A gépek a munkásosztályt szolgálják
- 11.-14. versszak: látomás a jövőről
 - Ez a látomás a forradalomhoz köthető
 - A „föl, föl” kifejezések ismétlődése az internacionáléra utalnak
 - A forradalom érdeme, ha megszületik a világban a rend, a tudatos élet
 - A rend megvalósulását a szívhez és az elméhez köti
 - szív: érzelmeket, ösztönöket fejez ki
 - elme: tudatot
- Keretes vers: ismétlődik a vers kezdő strófája
- Célja: a költő az olvasót visszarántja a valóságba
- Ez a vers arc poeticus, hisz a költő saját feladatát is megfogalmazza benne
- Feladata: költői látomásának megőrzése

Elégia:

- Műfajmegnevezés a cím

- Hangvétele: fájdalmas, szomorú
- Műfaj: elégia, mivel a munkásság jobb jövője elérhetetlen távlat
- A költő önmagát elhelyezi a műben
- A tájat felülről szemléli
- Ez a táj nem más, mint a város pereme, a külváros, a munkásosztás lakhelye
- A munkásosztály jelenét mutatja be
- A költő a munkásosztálytól származta önmagát, sorsa és jövőre is ide köti
- A külváros nyomorát emeli ki a szerző
- Ellentmondásos érzései vannak -> ambivalens érzés
- Itt minden sivár, szegény, viszont „az egész emberi világ itt készül”
- A költő többször megszólítja magát -> önmegszólító vers
- A vers főszereplője a megszólítások alapján is maga a költő
- A vidék sivársága ellenére a szerző mégis ragaszkodik hozzá -> hazaszeretetről szól
- Hazaszeretetét lokálpatriotizmus által érzékelteti || Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Ady Endre: Magyar ugaron
- A költemény szabad versszerű mű -> rímek vannak még benne, de szabálytalan strófákból épül fel
- Sok határozószó van benne (itt)
- Ennek fontos szerepe van -> cél: nyomatékosítás
- Gyakoriak az ellentétek benne pl.: kopár öröm -> oxymoron (önkizáró ellentét)
- Hangszimbolika figyelhető meg, „e” hang ismétlődése -> szomorú hangvétel fokozása

Óda:

- Cím: műfajmegjelölő
- Magasztos, fennkölt, emelkedett hangvétel
- Eredetileg a „Város peremén” c. költemény címe volt -> megváltoztatta
- Keletkezési körülmények:
 - témája: szerelem
 - Lillafüreden, egy írókongresszuson vett részt, itt megpillantott egy szép hölgyet, ennek hatására írja a költeményt
- Ez a mű: vers a szerelemtől
- Szerkezet:
 - Első 5 rész:
 - Óda
 - Címzettje az ismeretlen hölgy
 - 6. rész:
 - Mellékdal
 - Zárójelben is megjegyzi a költő, egyszerű érzéseket, egyszerű hangvételben mutat be
 - Címzett: Szántó Judit, élettársa
 - Szántó Judit a vers hatására öngyilkossági kísérletet tett, de megmentették
- Szerkezetileg mind az 5 ódai rész másként mutatja be a szerelmet
- Első:
 - A lírai én elhelyezi magát a tájban, szemlélődik
 - Időszak, évszak meghatározás: nyár
 - A tájban a természeti képek kiemelik a látott nő szépségét
- Második:

- Szerelmi vallomással indul
- A természet elemei a női szépséget érzékeltetik, pl.: vízesés, föld, égbolt
- Mindezt ellentétek segítségével érzékelteti, pl.: robaj↔halk, távol↔közel, földön↔égbolton
- Az egység szerelmi vallomással zárul -> megerősíti a szerelmi érzést
- Oxymoron található benne: édes mostoha
- Harmadik:
 - Anaforás szerkesztési móddal szerelmi vallomás „szeretlek mint”
 - Hasonlatok segítségével érzékelteti a költő
- Negyedik:
 - Elszakad a földi valóságtól, örökkévalóságról álmodik
- Ötödik:
 - Test és lélek elválása, kívülről szemléli az önmagát
 - Elszakad a létezésről

József Attila kései költészet:

- Többféle téma figyelhető meg:
 - Politikával foglalkozó művek -> politikai és társadalmi kérdéseket vetnek fel
 - A munkásosztály a külváros költőjéből az egész magyarság költőjévé válik
Pl.: „Hazám”
 - Fasizmus előretörése miatt megjelenik költészetében a fasizmusellenesség
 - pl.: „Levegőt!”, „Thomas Mann üdvözlése”, „Dunánál”
 - Szerelem téma megjelenése -> Kozmutza Flóra-versciklus
 - Önsorsát vizsgáló költemények
 - Betegségét, társadalmi helyzetét, léthelyzetét mutatja be
 - Ezek létösszegző versek
 - Kiutat, kapaszkodót szeretne keresni az életben
 - Hiányzik életéből a szeretet -> anya motívum megjelenik

Levegőt!

- Társadalmi kérdéseket mutatja be
- Indítás: költői kérdés
- A lírai én személyes jelenléte figyelhető meg
- Tér-, időviszony meghatározása
- Helyszín: város pereme, külváros
- Idő: este
- A lírai én hazafelé tart
- Fő gondolata: az ember életét ebben a közegben veszély fenyegeti
- Fizikailag, biológiailag nyomor, társadalmilag jogfosztott
- Nincs szabadság -> levegőtlen a vidék
- Ez fojtogatja -> cím: Levegőt!
- Az egyén életével kapcsolatos információk számtartottak
- Tiltakozik a falvak helyzete, nyomora ellen
- Nincs szabad választás
- A versben megjelenik a gyermek és a felnőtt motívum szembeállítása:
 - Gyermek:
 - telhetetlenség, korlátozott
 - Felnőtt:
 - Kiállhat a helyzete ellen

- Kiáltás a szabadságért
- Megjelenik a szív, elme motívum
- Szív és elme szerint csak a szabadság rendjében teljesezhet ki
- Zárata: fohászkodik a szabadságért

Dunánál:

- 1936: „Szép Szó” folyóirat különszámában jelenik meg („Mai magyarok régi magyarokról”)
- Hatással van a műre Kossuth Lajos Duna konföderációs elmélete
- Társadalomtudományi társadalmi XX. századi koncepciója
- || Ady Endre „A magyar jakobinus dala”
- Fő gondolat: Közép-Kelet-Európai országok felemelkedésének alapja az összefogás
- Műfaja: óda
- Óda modern változata, többretegű alkotás:
 - Költő személyes sorsa - emberiség általános helyzete
 - Érzelmek, gondolatok
 - Bensőségesség, magasztos hangvétel
- Cím: helymegjelölő
- Első rész:
 - Indítás: lírai én elhelyezi magát a tájban (Duna mellett)
 - A Duna folyását tekintve a felszín mögött a mélyben lévő dolgokat vizsgálja
 - Ez már megjelenik az első versszakban: felszín↔mély
 - Mindezt ahhoz hasonlítja, ahogy a jelen mögött ott van a múlt -> édesanya motívum
 - Több jelentésréteg épül egymásra:
 - Víz, Duna hullámozása – ezt látja
 - Idő folyása – jelen mögött a múlt
 - Létezés
 - Kisgyermek, anya-felnőtt, temető-halál motívum
 - Az első számozott rész gondolati tanulsága, hogy minden mindennel összefügg
 - Ezt az időtlenséget az eső motívum segítségével érzékelteti
 - Az eső először szemerkél, aztán hosszú eső, végül örök eső lesz belőle
- Második rész:
 - Materialista módon felfogott halhatatlanság gondolata jelenik meg benne
 - Az egyében az ősei tovább élnek
 - Az egyén az emberiség múltjának örököse
 - Mindezt úgy fejezi ki, hogy ellentéteket állít: pl.:látom↔nem láttak, öröm↔bánat, múlt↔jelen
 - Ezek a képek kiegészítik egymást
- Harmadik rész:
 - A költő személyes vallomása múltjáról, származásáról
 - Benne a szülei élnek tovább
 - De nem csupán ősei élnek tovább benne, hanem a magyarságban tovább él a szláv, román, török, tatár múltja
- Zárlat:
 - Költői vallomás
 - „én dolgozni akarok”
 - Azon szeretne munkálkodni, hogy a világháborús fenyegetettség közepette a Duna mellett élő népet összefogjanak, békében éljenek

Hazám:

- A „Szép Szó” című folyóiratban jelent meg „Mi a magyar most?” című különszámában
- 7 darab szonettből áll
- Műfaja: óda
- Társadalmi körkép, a nép testi, lelki pusztulásáról, a nemzet nyomoráról
- A műben megjelenik a költő hazaszeretetének gondolata, a magyarság felvállalása || Elégia
- A mű zárata: arc poeticus
- Megjelenik a mégis-morál || Ady Endre
- A költők a nemzet felemelkedése érdekében bírálták a társadalmi problémát
- Maga a cím, a birtokos személyjel használata (Hazám) sejteti a hazaszeretet érzését
- 1. rész:
 - Líra én elhelyezi önmagát a versben
 - Helyzetkép: hely-, időviszonyok megjelölése
 - Hely: utca
 - Idő: éjszaka (nyáron)
 - Kellemes hangulatú nyári éjszaka képe a következő 4 sorban szétfoszlik (hajléktalanság)
 - Ez azonban nem egyedi jelenség, ezt a költő az első rész végén általánosítás szintjére emeli, jellemző a nemzeti nyomor
- 2. rész:
 - Tömegjelenségeket mutat be, felsorolások formájában
 - Betegségek, korai halál, bűnök is jellemzőek
 - Majd a népi írók vállalkozására utal a költő, a nép oktatására
- 3. rész:
 - Közállapotok részletezése
 - A földesurakat bírálja, a kisajátításokat, majd a magyar választási viszonyokat is bírálja
 - József Attila bírálta a nyílt szavazást
- 4. rész:
 - A legnagyobb társadalmi problémák egyikének a kivándorlást tekinti Amerikába
 - 1.500.000 ember hagyta el az országot || Ülő törvényt Werbőczy
 - Személyes elem is megjelenik, apja állítólagos „kivándorlására” utal, aki reménytelen helyzetben hagyta családját
 - A szerző is, ugyanúgy, mint a kivándorló, egy új világban reménykedik, de ő itt Magyarországon
- 5. rész:
 - Munkásosztály helyzetét mutatja
 - Éhbérért dolgoznak, a vegetatív ösztönlét jelenik meg || Külvárosi éj, Város peremén
- 6. rész:
 - Általánosítás, nemzeti nyomor van
 - Társadalmi ellentétek vannak: gazdag↔szegény
 - „fortélyos félelem igazgat” -> korszak jellemzője
 - Megjelenik a parasztság jogfosztottsága, de a városi munkásosztály lehetősége is a városi munkás „legnagyobb” lehetősége, hogy elérje a biztos megélhetést, illetve állandó lakást
 - Zárlat: bírálat, az előző nemzedéknek is harcolnia kellett volna a változásért
- 7. rész:

- Fohász a hazához
- Ebben a részben különböző célok is megjelennek
- cél: nemzeti függetlenség, emberség megtartása, a magyarság demokráciában, szabadságban élhessen

1937-ben dominánsak az önsorsát vizsgáló költemények

Elhibázottnak tekintette, mert nem lehet férj, apa, sikertelen szerető

Politikailag sem teljesezhet ki

Betegsége legyűrte

Tudod, hogy nincs bocsánat:

- Önmegszólító vers
- A költő büntudatot érez
- A bűne, amit nem lehet megbocsátani, hogy elhibázta az életét, elvesztette személyiségét

Karóval jöttél:

- Az utolsó vers hármasnál a kezdősorok alapján a címet az utókor adta
- Mindhárom vers önsorsát vizsgáló mű, önmegszólító mű, illetve létösszegző
- Ebben a műben elemzi a magatartását és magyarázni próbálja, hogyan futott zátonyra az élete
- 2 nézőpontot állít szembe: gyermek↔felnőtt
- Gyermekként bemutatja, hogy milyen álmai, vágyai voltak, felnőttként pedig, hogy mi a valóság: a vágyakból semmi nem realizálódott
- Gyermekként: gazdagságra, meleg, családi, szeretetteljes légkörre, a harmóniára
- A Két Torony motívum arra utal, hogy nem tudott a társadalomba beilleszkedni, képtelen a társadalmi normák szerint élni, és ez elől lehetetlen menekülnie
- Ironikus hangvételű, költői kérdéseket tesz fel
- Rájön, hogy le kell mondani az önmegvalósításról, úgy érzi a vegetatív ösztönlét szintjén él (nincs kenyege)
- Ezt az életet inkább elutasítja
- A zárlat akár halálra is utalhat

Talán eltűnök hirtelen:

- Érték és időszembesítő mű is
- Az idősíkok közül a központi idősík a jelen
- A jelent negatív képekkel festi le
- A jelent meghatározza a múltjának negatívumai
- A jövő szintén a jelen következménye, a halál
- A vers számvetés
- 2. versszakban utal a 9 éves korában elkövetett öngyilkossági kísérletére
- A versben a költő bemutatja legfőbb bűnét, hogy elhibázta életét
- Az anyjával szembeni dacot kiemeli
- A spirális elve érvényesül: életkor tapasztalatai és a természeti képek rétegződnek egymásra, és ez mutatja az elmúlást
- Gyermekkor-bimbó
- Ifjúság-zöld vadon
- Halál-száraz ágak
- Önmagának felrója a lírai én, hogy másnak hitte az életet, mint amilyen valójában

Íme, hát meggletem hazámat:

- Létösszegző
- A haza szó a sírra korlátozódik
- A költőnek nincsenek illúziói, míg a temetését is bizonytalannak tartja
- A hírneve is kétséges
- Ezt követően az értékek felől gondolkodik
- Utal arra, hogy a háború ideje alatt az aranyakat, a fém pénzeket a társadalmi összefogás gyanánt beszolgáltatták, helyette az emberek vasgyűrűt kaptak
- Ez a társadalmi összefogás a háborút követően megszűnt
- A szellemi értékeket sem becsülik
- Utal arra, hogy bekapcsolódott volna az illegális mozgalom tevékenységébe, de inkább nem vették be sorai közé
- Mérlegel, az élete, sőt a halála is hasztalan
- A vers záró részében évszak motívum jelenik meg
- Számára csak a pusztulás, a tél a vonzó
- Utolsó szavai viszont már a reményé, az ő halálával az emberiség nem pusztul el